

Szybkość, pośpiech, kompresja

„Poetyka przyspieszenia” w poezji Krystyny Miłobędzkiej

Rodzicom

NR 3191

Ewelina Suszek

Szybkość, pośpiech, kompresja

„Poetyka przyspieszenia” w poezji Krystyny Miłobędzkiej

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Elżbieta Winiecka

Spis treści

Szybkość, pośpiech i kompresja czasu	7
Wykaz skrótów	13
Zachłyśnięcie szybkością i radykalnym teraz w wierszach futurystów i Awangardy Krakowskiej	15
„Uścisk z terażniejszością”	15
Na kołach szybkości	30
Zdrada szybkości?	46
Pośpiech w poezji Krystyny Miłobędzkiej	51
Przyśpieszenie poezji	51
Dogonić czas	59
„Samo biec”	102
Uciec od pośpiechu?	125
Inny czas, inna szybkość. Chwila i pośpiech w poezji Wisławy Szym- borskiej i Urszuli Kozioł	133
Relatywność czasu i szybkości	133
W labiryncie czasu i pośpiechu	154
Wyjście. (Bez)czas i (bez)ruch	171
Bibliografia	179
Indeks osobowy	191
Summary	197
Résumé	198

Szybkość, pośpiech i kompresja czasu

Enumeracja, na której oparty jest tytuł, może wywoływać efekt redundancji — przeciwny temu, co metaforycznie określam jako „poetykę przyśpieszenia”. Jednak zestawienie trzech niedokładnych synonimów — *szybkości*, *pośpiechu* i semantycznie nieco oddalanej *kompresji (czasu)* — wydaje mi się potrzebne. Wieloznaczność tych wyrazów powoduje, że trudno znaleźć kategorię nadrzędną, a — pomimo wzajemnego ich opalizowania — różnice znaczeniowe odgrywają istotną rolę.

Nie miejsce tutaj na drobiazgową analizę ujęć leksykograficznych — dość wspomnieć, że *Uniwersalny słownik języka polskiego* definiuje *szybkość* jako ‘cechę tego, co odbywa się, przebiega w większym tempie, z większą częstotliwością, krócej niż zwykle, tego, kto szybko porusza się, pracuje, myśli, reaguje’. Jest to również ‘wartość określająca, jak szybko coś, ktoś się porusza lub coś się dzieje; prędkość’¹. Zatem z jednej strony, jego użycie dotyczy sfery codzienności (ruchu, pracy, myśli i reakcji), z drugiej — pojawiające się w haśle wyrazy typu „prędkość” czy „większa częstotliwość” odsyłają do terminologii nauk ścisłych. Według tegoż samego źródła *pośpiech* oznacza ‘szybkie dzianie, śpieszenie się’ i, jak wskazują przytoczone przykłady („w pośpiechu opuszczali zagrożony teren”, „naglic do pośpiechu”, „ubierać się w pośpiechu”, a zwłaszcza „nerwowy, gorączkowy, ustawiczny pośpiech” oraz „pracować w nieustannym pośpiechu”²), jego użycie wiąże się z kręgiem codzienności, egzy-

---

¹ *Szybkość*. W: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Red. S. DUBISZ. T. 1—4. Warszawa 2003, dostępny na stronie internetowej: <http://usjp.pwn.pl/> [dostęp: 29.04.2012].

² *Pośpiech*. W: *Uniwersalny słownik języka polskiego*...

stencji i niesie ze sobą silny ładunek emocjonalno-aksjologiczny, związany między innymi z presją czasu. Natomiast występująca pierwotnie w profesjolekcie technicznym, ekonomicznym i informatycznym *kompresja* to najogólniej 'ściśnięcie, zmniejszenie objętości, ilości, liczby'³. W języku socjologów *kompresja* czasu, oznaczająca wykonywanie w tej samej jednostce czasu kilku czynności, stała się jednym ze słów-kluczy w opisie ekonomii czasu czy szerzej — kultury pośpiechu. Warto odnotować, że chociaż wyrazy te pojawiają się w każdej z trzech głównych części mojej pracy, ich kolejność w tytule nie jest przypadkowa, lecz odpowiada względnej dominacji poszczególnych pojęć w wyodrębnionych rozdziałach.

Trzon pracy stanowi część środkowa, poświęcona analizie i interpretacji jednego z najistotniejszych wątków poezji Krystyny Miłobędzkiej — rozmaicie waloryzowanego pośpiechu i związanej z nim pogoni za chwilą oraz autotelicznego, bezinteresownego biegu. Motyw ten będzie rozpatrywany zarówno w perspektywie lingwistycznej twórczości Miłobędzkiej, jak i w zakresie szerszym: pośpiechu jako symptomu/ syndromu współczesności, opisywanego także przez antropologów, filozofów, socjologów, eseistów (Paula Virilia, Jamesa Gleicka, Thomasa Hyllanda Eriksena i innych), naczynającego nie tylko problematykę, lecz także organizację wiersza.

Podstawowymi kontekstami uczyniłam rozdziały okalające. Wspólne dla autorów wszystkich przywołanych tekstów jest dopatrywanie się zasady rzeczywistości w życiodajnym ruchu, dynamizmie, błyskawicznej zmianie. Oczywista zdaje się wielokroć podkreślana zarówno przez interpretatorów, jak i samą Miłobędzką jej fascynacja „poezją ruchu” Bolesława Leśmiana, Mirona Białoszewskiego i Tymoteusza Karpowicza — przyjdzie mi do niej wielokrotnie nawiązać, lecz nie poświęcę analizie wierszy tych trzech twórców odrębnego rozdziału⁴. Zdecydowałam się wybrać inne rozwiązanie.

³ *Kompresja*. W: *Uniwersalny słownik języka polskiego*...

⁴ Długa jest lista opracowań, które wskazują na taką proveniencję. Warto tutaj wyróżnić studium, w którym zestawienie tych twórczości staje się podstawą kompozycyjną książki — zob. E. WINIECKA: *Z wnętrza dystansu. Leśmian — Karpowicz — Białoszewski — Miłobędzka*. Poznań 2012.

Mistrz i przyjaciel neoawangardowej poezji — Karpowicz — korespondując z nią, próbował doprecyzować jej powinowactwo z XX-wieczną literaturą awangardową (futuryzmem, imażynizmem, dadaizmem, nadrealizmem i poezją konkretną). Uzyskał od niej taką odpowiedź:

Podziwiam dadaistów, te „programowe”, wyrafinowane dzieci za tworzenie własnych, chwilowych języków, za zdanie się na przypadek, na „widzi mi się”, za synchroniczne odczuwanie świata, brak związków przyczynowych. Podziwiam też poezję konkretną, tworzącą przedmioty ze słów, za postępowanie ze słowami jak z przedmiotami, rozbijanie ich na kawałki, etc. I dada, i poezja konkretna coś robią z językiem, ze słowami, a nie tylko zestawiają gotowe obok siebie⁵.

Może wypowiedź zaskoczyła poetę, może nieco rozczerowała — w następnym liście padła sugestia:

Wśród bliskich sobie poetów nie wymienia Pani — Przybosia. W pracy nad słowem, w nieustępliwości przedzierania się do początku znaku, przedistnienia znaczenia, wspólnego fałszu słowa i rzeczy, wydaje się Pani być bliska narzędziom „ze światła i ziemi”. Pani też widzi „przedślowny znak wygrzebujący się z dołu/ odgłębnie”: [„Znak przedślowny”;/ *Próba całości*], Pani też woła: „Jestem!”. Nawet w „My”⁶.

Miłobędzka tłumaczy:

Z poezją Przybosia jest u mnie tak — pewnie niesprawiedliwe, ale miłość nie jest sprawiedliwa — że wobec żywiołowości, rozrzutności, ukrytych przeistoczeń Leśmiana, Przyboś wydaje się kostyczny, sztuczny. Przyboś zawsze wie, co pisze, jeśli nawet nie

---

⁵ K. MIŁOBĘDZKA, T. KARPOWICZ: 29 pytań i odpowiedzi. W: T. KARPOWICZ, A. FALKIEWICZ, K. MIŁOBĘDZKA: *Dwie rozmowy. (Oak Park/ Puszczykowo/ Oak Park)*. Wybór listów K. MIŁOBĘDZKA. Oprac. i przygotowanie materiałów do druku J. BOROWIEC. Wrocław 2011, s. 131.

⁶ Ibidem, s. 135; pogrub. — wydawnictwo Biuro Literackie.

wie, to mnie czytającej mówi, że wie, swoje odkrycia językowe pokazuje palcem [...]. Za dużo wie i widzi, za mało przeczuwa⁷.

Mimo takiej oceny autor *Znaków równania*, omawiając lirykę poetki z Puszczykowa, nie przestaje odwoływać się do twórczości Przybosia⁸. Praktyka poszukiwania powiązań z awangardową twórczością dwudziestolecia międzywojennego była zapoczątkowana zresztą wcześniej — już przez pierwszych komentatorów tej poezji — Tadeusza Nyczka i Edwarda Balcerzana⁹. Ich uwagi były jednak lapidarne, co zapewne wynikało z ograniczeń narzucanych przez krótką formę recenzji. W moim odczuciu pominięcie zarówno inspirujących osiągnięć Awangardy Krakowskiej, jak i futurystów faktycznie można uznać za niesprawiedliwość, dlatego ich poetykom poświęcam pierwszy rozdział. Zależy mi bowiem na uwzględnieniu i docenieniu ich roli w kreowaniu sposobu pisania tematyzującego szybkość, z którego Miłobędzka — jak sądzę — wiele czerpie. Warto również pamiętać, że to ci autorzy — zachłyśnięci szybkością, nakłaniający do „skoku w teraz” i zafascynowani przyspieszającymi tempo życia wynalazkami cywilizacyjnymi — jako pierwsi tak zdecydowanie wprowadzili i rozpowszechnili we współczesnej poezji polskiej pojęcie szybkości.

W ostatniej części zajmuję się sposobami artykulacji czasu w liryce Wisławy Szymborskiej i Urszuli Kozioł. Płaszczyzną wspólną dla twórczości tych trzech poetek jest nie tylko lingwizm (w przypadku tekstów autorki *Chwili* i autorki *Przełotem* właściwie spotykamy się z „lingwizmem rozproszonym”¹⁰), ale przede wszystkim niezwykle ciekawe zabiegi, którym Szymborska, Kozioł i Miłobędzka poddają

⁷ Ibidem.

⁸ Zob. ibidem, s. 153.

⁹ Zob. T. NYCZEK: ...*Esencjalne*. W: *Wielogłos: Krystyna Miłobędzka w recenzjach, szkicach, rozmowach*. Wybór, oprac. i red. J. BOROWIEC. Wrocław 2012, s. 32. Pierwodruk: „Życie Literackie” 1971, nr 17; E. BALCERZAN: *Krystyna Miłobędzka: Dom, pokarmy* [recenzja wydawnicza, wcześniej niepublikowana]. W: *Wielogłos: Krystyna Miłobędzka...*, s. 42.

¹⁰ Określenie D. Pawelca — zob. D. PAWELEC: *Między dyskrecją a dyspersją. Oblicza końca poezji lingwistycznej*. „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka” 2006, t. 13 (33): *Kamp, lingwizm: niedokończone projekty nowoczesności*, s. 7–21.

w swoich wierszach czas — relatywizują, kompresują chwilę, zastępują nią przestrzeń, zmuszają do substancjalnych przekształceń, demonizują i próbują ją pośpiesznie dogonić lub jak najszybciej z niej uciec. Uwaga Danuty Opackiej-Walasek pozwala wyjaśnić po części fenomen „metamorfoz temporalnych”: „Siłę tej presji, momentami graniczącej z poczuciem ubezwłasnowolnienia podmiotu oddanego w niewolę godzin, obrazuje krąg metafor, które można by nazwać »metaforami przyspieszenia«”¹¹.

Ważne są dla mnie nie tylko kapitalne „metafory przyspieszenia”. Teresa Dobrzyńska, która badała poetyckie sposoby modelowania przepływu czasu (przede wszystkim związane z iluzją jego uruchomienia), wysunęła tezę, że „kształtowaniu obrazu czasu w wypowiedzi służą specjalnie dobierane środki językowe i typy struktur tekstowych”¹². Podobnie można by powiedzieć o lirycznych obrazach szybkości. Począwszy od lektury wierszy futurystów i Zwrotniczan, a skończywszy na utworach opublikowanych całkiem niedawno, zauważa się pełną gamę środków poetyckich, generujących efekt pośpiechu. Jak pokaże analiza i interpretacja liryków, pośpiech — wielokroć tematyzowany — organizuje wypowiedź poetycką właściwie na każdej płaszczyźnie: fonetycznej, leksykalnej, słowotwórczej, fleksyjnej, składniowej, interpunkcyjnej, ortograficznej, stylistycznej, typograficznej... Niekiedy w sposób rewolucyjny. Rozmaitość jego oddziaływań pozwala mówić o rozbudowanej, złożonej i arcyciekawej „poetyce przyspieszenia”.

* * *

Niniejsza książka stanowi publikację nagrodzonej drugim miejscem w Konkursie im. Czesława Zgorzelskiego pracy magisterskiej Szybkość, pośpiech, kompresja. *Artikulacje czasu w liryce Krystyny Miłobędzkiej na tle wybranych „poetyk przyspieszenia”*, napisanej pod kierunkiem Pani Profesor Danuty Opackiej-Walasek i obronionej

¹¹ D. OPACKA-WALASEK: *Chwile i eony. Obrazy czasu w polskiej poezji drugiej połowy XX wieku*. Katowice 2005, s. 40.

¹² T. DOBRZYŃSKA: *Czas w tekście zatrzymany. Modyfikacje obrazu czasu w utworach poetyckich*. „Przegląd Humanistyczny” 2007, nr 1, s. 146.

w czerwcu 2012 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Praca została uaktualniona i wzbogacona materiałami, które ukazały się po jej obronie.

Za bezcenne rozmowy, pomoc merytoryczną oraz wsparcie pragnę złożyć serdeczne podziękowania Pani Promotor, a także Recenzentowi — Panu Doktorowi Piotrowi Bogaleckiemu.

Wykaz skrótów

- A — K. Miłobędzka: *Anaglify* (1960). W: Eadem: *Zbierane 1960—2005*. Wrocław 2006.
- BB — B. Jasiński: *But w butonierce* (1921). W: Idem: *Poezje zebrane*. Wstęp, oprac. B. Lentas. Współpraca M. Ogonowska. Gdańsk 2008.
- C — W. Szymborska: *Chwile*. Kraków 2012.
- D — W. Szymborska: *Dwukropek*. Kraków 2006.
- DP — K. Miłobędzka: *Dom, pokarmy* (1975). W: Eadem: *Zbierane 1960—2005*. Wrocław 2006.
- Dw — K. Miłobędzka: *Dwanaście wierszy w kolorze*. Wrocław 2012.
- FG — S. Młodożeniec: *Futuro-gamy i futuro-pejzaże* (1933 lub 1934). W: Idem: *Utwory poetyckie*. Zebrał, oprac., wstęp T. Burek. Warszawa 1973.
- I — K. Miłobędzka: *Imiesłowy* 2000. W: Eadem: *Zbierane 1960—2005*. Wrocław 2006.
- G — K. Miłobędzka: *Gubione*. Wrocław 2008.
- KF — S. Młodożeniec: *Kreski i futureski* (1921). W: Idem: *Utwory poetyckie*. Zebrał, oprac., wstęp T. Burek. Warszawa 1973.
- N — S. Młodożeniec: *Niedziela* (1930). W: Idem: *Utwory poetyckie*. Zebrał, oprac., wstęp T. Burek. Warszawa 1973.
- LM — W. Szymborska: *Ludzie na moście* (1986). W: Eadem: *Widok z ziarnkiem piasku*. Kraków 2002.
- LO — U. Koziół: *Lista obecności* (1967). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- KP — W. Szymborska: *Koniec i początek* (1993). W: Eadem: *Widok z ziarnkiem piasku*. Kraków 2002.
- P — U. Koziół: *Przelotem* (2007). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.

- PG – S. Młodożeniec: *Pieśń o głodzie* (1922). W: Idem: *Poezje zebrane*. Wstęp, oprac. B. Lentas. Współpraca M. Ogonowska. Gdańsk 2008.
- PK – K. Miłobędzka: *Po krzyku* (2004). W: Eadem: *Zbierane 1960–2005*. Wrocław 2006.
- PM – U. Koziół: *Ptaki dla myśli* (1971). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- Pok – K. Miłobędzka: *Pokrewne* (1970). W: Eadem: *Zbierane 1960–2005*. Wrocław 2006.
- PZSW – K. Miłobędzka: *Pamiętam. Zapisy stanu wojennego* (1992). W: Eadem: *Zbierane 1960–2005*. Wrocław 2006.
- S – J. Przyboś: *Sponad* (1930). W: Idem: *Poezje zebrane*. Warszawa 1959.
- SP – W. Szymborska: *Sto pociech* (1967). W: Eadem: *Widok z ziarnkiem piasku*. Kraków 2002.
- Sup – U. Koziół: *Supliki* (2005). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- Ś – J. Przyboś: *Śruby* (1925). W: Idem: *Poezje zebrane*. Warszawa 1959.
- T – W. Szymborska: *Tutaj*. Kraków 2009.
- W – K. Miłobędzka: *Wszystkowiersze* (2000). W: Eadem: *Zbierane 1960–2005*. Wrocław 2006.
- WP – U. Koziół: *Wielka Pauza* (1996). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- WPS – U. Koziół: *W płynnym stanie* (1998). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- WRK – U. Koziół: *W rytmie korzeni* (1963). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- WRS – U. Koziół: *W rytmie słońca* (1974). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.
- WT – K. Miłobędzka: *Wykaz treści* (1984). W: Eadem: *Zbierane 1960–2005*. Wrocław 2006.
- Wyst – W. Szymborska: *Wystarczy*. Kraków 2012.
- WW – W. Szymborska: *Wszelki wypadek* (1972). W: Eadem: *Widok z ziarnkiem piasku*. Kraków 2002.
- WWyb – W. Szymborska: *Wiersze wybrane*. Wybór i układ W. Szymborska. Wyd. 2 rozszerzone. Kraków 2004.
- Ż – U. Koziół: *Żalnik* (1989). W: Eadem: *Fuga*. Wrocław 2011.

Indeks osobowy

- Ajdukiewicz Kazimierz 164
Appollinaire Guilame 22
- Bachelard Gaston 41, 59, 71, 72, 88
Bacon Franciszek (właśc. Francis Bacon)
164
Bahneva Kalina 60
Balbus Stanisław 140, 147
Balcerzan Edward 10, 16, 18, 20, 34, 39,
40, 146
Balla Giacomo 36
Banowska Lidia 70
Banasiak Bogdan 55
Bańkowski Andrzej 61
Baran Bogdan 71, 122
Baran Marcin 107
Barańczak Stanisław 52, 55, 56, 64, 85,
136, 137, 145
Baranowska Małgorzata 140
Barthes Roland 31, 55, 112
Baudrillard Jean 144, 145, 160
Bauman Zygmunt 17, 174
Beitchman Phil 25, 124
Benjamin Walter 25
Bergson Henri 36, 71
Białoszewski Miron 8, 62, 63, 65, 85, 108,
129, 130
Bielik-Robson Agata 75, 78, 134
Bienert Ryszard 54
Bieńczyk Marek 17, 38, 62, 123, 124,
145, 177
- Bieńkowski Zbigniew 15, 63
Bieroń Jacek 62
Bikont Anna 135
Błoński Jan 41, 59, 96, 97
Bobrowska Karolina 36
Boccioni Umberto 36
Bocheńska Jadwiga 25
Bodzioch-Bryła Bogusława 26
Bogalecki Piotr 12, 52, 53, 56, 57, 59,
61, 64, 72, 79, 91, 95, 97, 103, 105, 120,
121, 124
Borkowska Grażyna 63, 141
Borowiec Jarosław 9, 10, 51, 52, 61, 65,
72, 89, 102, 113, 124, 172
Borzym Stanisław 74
Brodzka Alina 106
Bromboszcz Roman 176
Brzękowski Jan 26, 29
Buczyńska-Garewicz Hanna 77, 78,
133
Bukowski Ignacy 158
Burzyńska Anna 27, 55, 69, 72
- Caroll Lewis 67
Carrá Carlo 36
Chlebniówk Wielimir (właśc. Wiktor
Władimirowicz Chlebniówk) 65
Chudak Henryk 41, 59
Cieślak-Sokołowski Tomasz 70, 71
Czyżak Agnieszka 73, 131, 157, 158
Czyżewski Tytus 23, 25, 33, 119

- Darwińska Joanna 143
Delaperrière Maria 22, 120
Dembińska-Pawelec Joanna 34, 36
Derrida Jacques 61, 75, 152
Dłuska Maria 38
Dobrzyńska Teresa 11
Drzewucki Janusz 54
Dubisz Stanisław 7
Dyduch Grzegorz 106
Dziadek Adam 22, 31, 33, 120, 152
- Eco Umberto 54
Einstein Albert 133
Eriksen Thomas Hylland 8, 70, 113
Eustachiewicz Lesław 54
- Falkiewicz Andrzej 9, 172
Foucault Michel 55
- Gadamer Hans-Georg 122
Gałuszka Jadwiga 54
Gauguin Paul (właśc. Eugène Henri Paul Gauguin) 113
Gazda Grzegorz 18, 21, 119
Gierulanka Danuta 77
Gilewicz Joanna 113
Gleick James 8, 62, 67, 113
Głowiński Michał 155, 157, 158, 161, 169
Grabczyńska Magdalena 53, 66, 67, 82, 85, 86
Grabska-Wallis Elżbieta 16
Grądział-Wójcik Joanna 47, 57, 64, 75, 86, 99, 115, 126, 127
Gutorow Jacek 52, 57, 77, 85–87, 103, 104, 111
Gwóźdź Andrzej 17, 43, 55, 124
- Heistein Józef 18
Husserl Edmund 77, 78, 87, 88
- Ingarden Roman 19, 27, 77, 90, 123, 128
Irzykowski Karol 25, 120
Iser Wolfgang 123
- Jarecka Urszula 113
Jarosiński Zbigniew 16, 18, 19, 21, 23, 26, 27, 31, 32, 55
Jasiński Bruno (właśc. Wiktor Bruno Zysman) 17–20, 22, 23, 25, 26, 29, 79, 80, 176
Jaskółowa Ewa 40
Jaworski Stanisław 15, 93
- Kajewski Piotr 153
Kaliszewski Wojciech 90, 107
Kałuża Anna 44, 52, 56, 71, 99, 118, 135
Kamieńska Anna 136
Karasińska Marta 65
Karpowicz Tymoteusz 8, 9, 62, 64, 72, 95, 97–100, 105, 116, 124, 125, 157, 172, 178
Kartezjusz (właśc. René Descartes) 91
Keiser Krzysztof 68
Kita Barbara 43
Kleiner Juliusz 134
Kłosiński Krzysztof 31
Kokoszka Magdalena 55
Komendant Tadeusz 55
Kopyt Szczepan 176
Kowalski Krzysztof 158
Kozioł Urszula 10, 133, 135, 148, 150–152, 154, 155, 157, 159–161, 165, 171, 172
Kralowa Hanna 17
Krawczuk Aleksander 158
Kreisberg Alina 54
Krenz Joanna 54
Królak Sławomir 17, 122
Kruczonych Aleksiej 65
Kruszyńska Kamila 60
Krynicky Ryszard 138, 143
Krzak Zygmunt 158

- Krzemień Wiktoria 72
Kuczyńska-Koschany 72
Kuderowicz Zbigniew 71
Kunka Adriana 174
Kurek Jalu (właśc. Franciszek Kurek) 26
Kuzarczyk Mikołaj (właśc. Nicolaus Krebs) 157
Kwiatkowski Jerzy 21, 31, 32, 40, 44, 46, 148
- Lam Andrzej 33, 36
Larek Michał 108
Legeżyńska Anna 64, 74, 137, 141
Lentas Beata 18, 19, 22
Leśmian Bolesław 8, 9, 62, 64, 71
Lewańska Ariadna 112
Ligeza Wojciech 137, 147
L'Herbier Marcel 25
- Łoziński Jerzy 105
Łukasiewicz Jacek 51
Łużny Ryszard 55
- Makles Karol 65
Maliszewski Karol 52, 85, 92, 105
Mallarmé Stéphane (właśc. Mallarmé Étienne) 118
Marciniak Hanna 173
Marecki Piotr 175
Marinetti Filippo Tommaso 16, 30
Markowski Michał Paweł 27, 55, 69, 72, 85, 86
Marta Cuber (Tomczok) 175, 176
McFarlane Brian 23
Michałowski Piotr 148
Mikołajczak Małgorzata 151, 152, 155, 159, 161, 164, 165
Mikołajewski Jarosław 135
Miłobędzka Krystyna *passim*
Miłosz Czesław 94, 134, 146
- Misiek Tomasz 176
Młodożeniec Stanisław 23—25, 32, 33, 35, 40, 42, 45, 47, 114, 119—121, 126
Montale Eugenio 150
Morawska Hanna 16
Morsztyn Zbigniew 97
Mrowcewicz Krzysztof 97
Mueller Joanna 52
- Nasiłowska Anna 175
Nawarecki Aleksander 17, 38, 62, 145, 148, 177
Nęcka Agnieszka 65
Newton Isaac 134
Nietzsche Friedrich 71
Nikiewicz Piotr 31
Nowicki Andrzej 18
Nycz Ryszard 86
Nyczek Tadeusz 10, 52, 83, 95, 110, 111
- Okopień-Sławińska Aleksandra 43
Oleksiuk Michał 54
Olszański Grzegorz 68
Opacka Anna 40
Opacka-Walasek Danuta 11, 19, 38, 41, 60, 62, 67, 79, 88, 94, 134, 135, 144, 151, 154, 160
Opacki Ireneusz 88
Orliński Marcin 104, 107
Ortega y Gasset José 31
Ostaszewska Iwona 43
Owidiusz (właśc. Publius Ovidius Naso) 63
- Pascal Blaise 157
Paszek Jerzy 33
Pawelec Dariusz 10, 68
Pawlicka Urszula 176
Peiper Tadeusz 15, 16, 26, 34, 37, 39, 42, 47, 58, 93, 99, 163, 171
Podgórni Łukasz 176

- Poprawa Adam 56, 57, 69
Próchniak Paweł 103, 109, 124
Przyboś Julian *passim*
Pułka Tomasz 176
- Ricoeur Paul 69
Rilke Reiner Maria 68
Roszak Joanna 64, 72
Rouillé André 56
Rousseau Jean Jacques 75
Russolo Luigi 36
Rybczyński Aleksander 160
- Sadowski Witold 118
Safona (Safo, Sapfo) 104
Salvador Dalí (właśc. Salvador Domènech i Felip Jacint Dalí i Domènech) 154
Salvadori Roberto 17
Sandauer Artur 148
Santarcangeli Paolo 158, 167
Sartre Jean-Paul 159
Sawicka Dorota 17, 38, 62, 145, 177
Sendecki Marcin 52, 53
Sęp Szarzyński Mikołaj 96, 97
Severini Gino 36
Sienkiewicz Barbara 19, 21, 32, 37, 43, 46, 108
Sikora Sławomir 23
Simmel Georg 74
Skrendo Andrzej 51, 103, 108, 128
Sławiński Janusz 21, 22, 26, 29, 43, 58, 59, 99, 100, 105, 106
Słomczyński Maciej 67
Słowacki Juliusz 63
Sobolczyk Piotr 65, 73
Sobolewska Justyna 54
Sokół Grzegorz 70
Sokołowska Marianna 108
Soulages François 56
Stala Marian 142
- Steiner Georg 105
Stern Anatol 23, 24, 26, 55
Stokfiżewski Igor 44
Stokłosa Aleksandra zob. Zasepa Aleksandra
Suszek Ewelina 60, 140
Szaruga Leszek 52
Szawerna-Dyrzka Anna 152
Szczęsna Joanna 135
Szeżyńska-Mačkowiak Krystyna 43, 123
Szkłowski Wiktor 55, 72
Szykowski Marian 19
Szymańska Adriana 107
Szymborska Wisława *passim*
- Śliwiński Piotr 16, 20, 52, 87
Śniecikowska Beata 24, 33
Świeściak Alina 44, 56, 108, 131, 135
- Tatarkiewicz Anna 41, 59
Tokarski Jan 159
Tokarzewska Monika 74
Trznadel Jacek 71
- Utagawa Hiroshige 172
- Virilio Paul 8, 17, 25, 43, 46, 113, 122, 124, 126
- Wat Aleksander (właśc. Aleksander Chwat) 33, 55
Węgrzyniecka Anna 137, 148
Welsch Wolfgang 113
Wikarjak Jan 164
Wilkoszewska Krystyna 43, 126, 129
Winiecka Elżbieta 8, 52, 130
Wittgenstein Ludwik 54
Wojnar Irena 36
Wojtyła Konrad 51, 103, 108, 128
Wołek Marcin 154, 162

-
- Zagajewski Adam 94, 134, 160
Zasępa Aleksandra 65, 66, 72, 73, 76,
77, 84, 85, 89, 95, 114, 126, 174
Zawada Andrzej 153
Zaworska Helena 16, 55
Zeidler-Janiszewska Anna 17, 25, 113,
124
Zgorzelski Czesław 11, 135
Zielińska Marta 127
Zimpel Waclaw 54
Żabicki Zbigniew 106
Żaboklicki Krzysztof 54
Żbikowski Kamil 60

Ewelina Suszek

Speed, Rush, Compression
A Poetics of Acceleration in the Poetry of Krystyna Miłobędzka

Summary

The book deals with the analysis and interpretation of one of the most significant elements in the poetry of Krystyna Miłobędzka, namely, variously valorized rush and a concomitant pursuit of a moment and altruistic rush. Dealing with this issue is considered as innovative not only from the perspective of concrete (or shape) poetry, or linguistic poetry, as well as in a broader view: the rush regarded as a syndrome of modernity. Fundamental to such approach is the assumption that the idea of time — shaped by cultural acceleration — also influences works by poets who seem not to be concerned with the civilization changes. Moreover, the assumption allows for a discovery of various and unexpected connections between the aesthetics of the 20th century avant-garde poets (especially projects forwarded by the futurist poets and the avant-garde movement in Polish poetry — the *Awan-garda krakowska* — both entranced by the rush and encouraging into “jump into the now”) as well as the neo-avant-garde works by Miłobędzka, whose attitude to them seems less favorable. Selected poems by Wisława Szymborska and Urszula Koziół provide additional context to these interpretational inquiries. The author is particularly interested in experimenting with *chronos*; specific treatment of time, that is its relativization, compression, replacement with space, a constant need to change, demonization and an attempt to catch it or flee from it. A rich specter of artistic means of expression remains in the focus of interest. Rush — thematized by Miłobędzka for a number of times — actually puts order to her poetic deliberations on each level; whereas multifariousness of its impact encourages to use the phrase of „the poetics of acceleration.”

Ewelina Suszek

La vitesse, la précipitation, la compression
La poétique de l'accélération dans la poésie de Krystyna Miłobędzka

Résumé

Le livre est consacré à l'analyse et à l'interprétation d'un des motifs principaux de la poésie de Krystyna Miłobędzka — la précipitation, valorisée de manières différentes, et, liée avec elle, la chasse pour le moment et la course désintéressée. L'analyse de ce problème est novatrice non seulement dans la perspective de la poésie concrète et linguistique, mais aussi dans un contexte plus large : précipitation comme synonyme de contemporanéité. À la base de cette approche se trouve l'hypothèse que la conception de temps, formée par la précipitation culturelle, influence également ces poètes qui semblent ne pas s'intéresser aux changements civilisationnels. Elle permet également de découvrir des relations, différentes et surprenantes, entre l'esthétique des avant-gardes du XXe siècle (surtout des projets fascinés par la vitesse et incitant à un « saut dans maintenant » des futuristes de de l'Avant-garde de Cracovie) et la production littéraire néo — avanguardiste de Miłobędzka, peu favorable envers eux. Les poèmes de Wisława Szymborska et Urszula Kozioł deviennent un contexte complémentaire dans le travail interprétatif. L'auteur est intéressée particulièrement par les expérimentations avec le *chronos*, des procédés auxquels les poètes soumettent le temps — elles relativisent, compressent le moment, remplacent l'espace par lui, le forcent aux transformations, le diabolisent et cherchent à le rattraper ou, le plus vite possible, le fuir. Un grand répertoire des moyens artistiques, qui génèrent l'effet de précipitation, reste le centre d'intérêt de l'analyse. La précipitation — plusieurs fois thématisée par Miłobędzka — organise le message poétique pratiquement à tous les niveaux. La multitude de ses influences permet de parler d'une „poétique de précipitation” élaborée.

Redaktor: Magdalena Białek
Projektant okładki: Anna Gawryś
Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel
Korektor: Aleksandra Gaździcka
Łamanie: Grażyna Szewczyk

Copyright © 2014 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 987-83-226-2307-7
(wersja drukowana)
ISBN 987-83-8012-130-0
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 12,5. Ark. wyd. 13,0. Papier
Ecco Book Cream 70 g   Cena 20 zł (+VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

„ Nie myślę słowami. Myślę obrazkami. Świat myśli mi się
biegnącymi zwierzętami roślinami ludźmi. ”

K. Miłobędzka

Więcej o książce

CENA 20 ZŁ (+ VAT) | ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-130-0

Ewelina Suszek
SZYBKOŚĆ POŚPIECH KOMPRESJA...